

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo administracije in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " —
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Še nekaj o kupčijski zbornici.

Znano je, da naši ustavoverci niso malomarni in da rok križem ne držé, a tako kakor sedaj se še niso kmalo napenjali, da bi osodo kranjske kronovine dobili v last ter strmečemu svetu pokazali, kako močno liberalizem na Kranjskem napreduje. Kakor smo že zadnjič enkrat obširnejše razložili, bil je to poglavitni vzrok, da se je naša kupčijska zbornica razpustila. Pri novih volitvah, mislijo si naši nemčurji, bi se vendar le utegnili primesti, da dobé večino v zbornici in vsled tega tudi v deželni zboru. Človek bi sodil, da deželni zbori nimajo nobene veljave več, ko bi ne vedel, kako so našim liberalcem v zadnji sesiji presedale pritožbe narodnih poslancev, katerih bi bilo konec za vselej, če bi narodnjaki v zboru zgubili večino.

Še bolj kakor deželni zbor jim pa diši deželni odbor. Kajti če zmaga pri volitvah za kupčijsko zbornico ustavoverna stranka, vendar še ni posebnega upanja, da zmaga tudi pri volitvah za deželni zbor, deželni odbor pa brez dvoma pride čisto v njihove roke. On namreč obstoji iz peterih udov, med katerimi sta deželni glavar in zastopnik velikega posestva ustavoverna, zastopniki mest in kmečkih občin pa narodni. To razmerje bi bilo ravno narobe, če deželna poslanca kupčijske zbornice ne bi bila narodna. Kajti v skupini mest in trgov, k kateri se štejeta tudi zastopnika kupčijske zbornice, bi potem bili le 4 narodnjaki

pa 6 ustavovercev, ki bi v deželni odbor gotovo izvolili moža svoje stranke.

Da naši ustavoverci imajo pri kupčijski zbornici res ta namen pred očmi, razvidno je iz vsega, kar se gledé novih volitev godi, ki so čisto v njihovih rokah. Vlada je namreč v volilno komisijo obstoječo iz 6 udov imenovala 5 ustavovercev, pa je enega narodnjaka, dosedanjega predsednika kupčijske zbornice, V. C. Supana. „N. fr. Presse“ v nekem dopisu iz Ljubljane, katerega je tudi „Laib. Ztg.“ ponatisnila, preslavlja voditelja deželne vlade pl. Widmanna, ter o njem trdi, da se narodni stranki ni treba bati, da bi on zapustil pot pravičnosti, katero slovenski narodnjaki od njega tirjajo. Kako se pa s tem strinja vravnanje pri volilni komisiji? Še pod prejšnjimi deželnimi glavarji, ki so veljali za določne nasprotnike narodne stranke in katerim marsikaka sila ni bila prehuda, kadar je bilo treba pritiskati Slovence, se nikdar ni zgodilo, da bi v volilni komisiji sedel le en narodnjak; imeli so vendar le toliko pravicoljubnosti, da so privzemali v komisijo vsaj po dva.

Tudi je bilo doslej v navadi, da zapisnik volilne komisije je vodil tajnik kupčijske zbornice. A ker je ta narodnjak, odbacnili so ga ter imenovali posebnega perovodjo, da bi Slovenci kje ne zvedeli, kake skrivnosti se v volilni komisiji godé.

Čez vse pa poveljuje delo naših ustavovercev to, da načelnik volilne komisije je glasoviti Vesteneck, ki se je Slovincem pri razdelitvi vladine podpore na Dolenjskem tako

dobro prikupil. Ta gospod je štulil čudno svojo politiko še v razdelitev vladinih milodarov ter možu, ki ga je zavrnil, žugal z zaporom. Rečta je bila zbudila po deželi toliko nevoljo, da so se naši poslanci pritožili tudi v deželnem zboru. Vladini komisar jim na dotično interpelacijo ni dal odgovora. Je-li to imelo pomeniti, da g. Vesteneck je ravnal po višji volji in ima li to biti odgovor, kateri se deželi Kranjski daje, da g. Vesteneck je na čelo postavljen volilni komisiji kupčijske zbornice, kjer bo imel še več prilike odlikovati se z ustavovernostjo proti Slovincem, kakor pri omenjeni priliki?

Pa vse to bi vendar nič ne pomagalo, če bi se volitve vršile po dosedanjem volilnem redu. Kajti le tam se da z zvitostjo kaj opraviti, kjer je razloček med obojnimi glasovi jako majhen. Kjer pa ima kandidat trikrat toliko glasov, kakor njegov nasprotnik, tam tudi nobeni komisiji ni mogoče utajiti ali zavreči toliko glasov, da bi volitev prvega ne obveljala. Zato hočejo neki poskušati na drug način. Pravijo namreč, da nameravajo vsem oštirjem, kramarjem, branjevcem in drugim takim ljudem vzeti volilno pravico. Narodna stranka bi po tem takem zgubila ogromno število volilcev in ustavoverci bi imeli veliko več upanja zmagati s svojimi kandidati, če ne v obeh, vsaj v enem, namreč kupčiskem oddelku. Da bi ta oddelek še bolj vtrdili, nameravajo dalje v ta oddelek vtakniti vse velike industrijalce, ki so dosedaj ne le pri nas, ampak tudi po drugih kronovinah, kjer nimajo lastne skupine, volili

Podlistek.

Moč značaja.

(Po S. Smiles-u J. Steklasa.)

(Dalje.)

Epikteta je obiskal nek gizdav govornik, ki je hotel, da ga glasoviti stoik o svojej filozofiji podučí, preden je imel oditi v Rim za voljo neke pravde. Epiktet je spoznal, da njegov gost nima tako iskrene želje po modrosti, kakor se je delal, zato ga je hladno sprejel. „Ti hočeš“, mu je rekel, „samo moje besede grajati, za načela moja pa ne maraš“. „Mogoče“, odgovori govornik, „ker bi sicer bil slep malovrednež, kakor si tudi ti, brez srebrnih posod, brez konj in vozov in brez zemlje“. „Meni ni tega treba“, odgovori mu Epiktet, „in vendar si ti, ki vse to imaš, od mene siromačnejši. Jaz ne vprašam, imam li prijatelje, ali ne? In ti, s kakošnim trudom iščeš prijateljev? Pa sem vendar bogatejši od tebe. Malo maram, kaj cesar o meni misli; ne prilizujem se nobenemu. In to je, kar imam jaz mesto tvoje srebrnine. Ti imaš sicer srebrne posode, ali prstena načela, in glinjene

želje. Moja duša mi je bogato kraljestvo in mnogo me raduje in zabavlja, ko ti brez miru živiš. Vse, kar imaš, malo ti je, a kar imam jaz, dosta mi je. Tvoje želje se ne morejo nasititi, a jaz sem kmalo zadovoljen.“

Talent in ženij se večkrat najmeta na svetu, pa moremo li njima vselej zaupati? Ne; ampak le takrat, kadar se naslanjata na iskrenost in resnicoljubje. Te sposobnosti pridobite nam večje spoštovanje in zaupanje, nego vse druge. Iskrenost in resnicoljubje ste temelj vsakej osebnosti in one se morate razodevati pri vsakem delu. Človek samo takrat na svetu nekaj veljati more, ko vemo, da mu smemo zaupati. V življenji je značaj več vreden, nego razum; srce več, nego mozek; čast in poštenje več, nego ženij. Zavoljo tega tudi ni bolj priprave za državljansko življenje, nego je zdrav razum in pošteno srce. Zdrav razum, ako ga ogreva dobro srce in vodi vsakdanja iskušnja, postane praktična modrost.

Ker je tedaj značaj v življenji toliko silen in mogočen, vidimo, kako nekteri ljudje postanejo znameniti, dasiravno jim dušni darovi niso pretežni. In vendar vse za seboj potegnejo z nekako tajno silo, ktera brž ko ne v tem obstoji, da se njih prizadevanje spoznava

kot čisto in plemenito, zato se mu vsak dobrovoljno vda.

Čeravno si ljudje plemenitega značaja prav počasi pridobé dobro ime, vendar njih prava vrlost ne more dolgo skrita ostati. In če bi jo nekteri krivo razumeli, nekteri pa obrekovali, če bi jih katerikrat zloba in nesreča pritislila, s svojo petrežljivostjo in stanovitnostjo si vedno zopet pridobé spoštovanje in zaupanje, katero zares zaslužijo.

Govori se o Sheridanu, da bi bil nad celim svetom mogel gospodovati, da bi bil bolj zanesljiv človek. Tako pa so bili mnogi njegovi sijajni darovi brez posebne koristi. Burke pa je bil velikega značaja. Čeravno še le 31 let star, ko so ga izvolili v parlament, imel je dosti časa, da je svoje ime vtisnil v politično povest Angleške; in to vse se mu je posrečilo samo z močjo njegovega značaja.

Značaj se razvija in oplemenjuje z množino neznanih okolnost, s katerimi človek manj ali več po svojej dragej volji ravna in opravlja. Ne mine dan, da bi se ti značaj na bolje ali na slabše ne obrnil. Ni dela tudi še tako neznatnega in vsakdanjega, ki ne bi imelo celo vrsto posledkov, kakor tudi lasa ni tako tanjkega, da ne bi imel sence. In vrlo modro je

v obrtniškem oddelku. Zastopnik narodne stranke v volilni komisiji je zoper tako samovoljno spremembo volilnega reda protestiral, in upamo, da tudi ministerstvo kaj takega ne bode trpelo, a vendar rodoljubom živo priporočamo paziti na to, da se vsi, ki imajo volilno pravico, po vsej deželi volitve vdeležijo in skrbno ogibljejo vsega, kar bi po nepostavnosti le dišalo, da volilna komisija ne bode imela nobenega vzroka zametovati glasove narodnih volilcev.

Le na ta način je mogoče kupčijski zbornici ohraniti narodni značaj in ž njo vred rešiti deželni zbor in kar je še važnejše, deželni odbor. Sploh se namreč misli, da bode naš deželni zbor brž razpuščen, če zmagajo ustavoverci pri volitvah kupčijske zbornice, in da bomo imeli že meseca februarja ali marca nove volitve, ker se imajo deželni zbori v prihodnje shajati že meseca aprila. Volite tedaj vsi narodno in obvarujte ljudstvo novih volitev za deželni zbor, ki ljudem jemljejo čas in denar. Kakor smo že zadnjič omenili, naj poneha domača razprtija; Stari in Mladi naj soglasno postavijo kandidate, volilci pa naj te kandidate volijo enoglasno. Za ustavoverce bo to nov dokaz, da vse njihove poskušnje so zastonj.

Pa dasi se trdno zanašamo na narodne volilce ter zaupljivo pri volitvah pričakujemo zmage, bi vendar ne bilo odveč, če bi naši državni poslanci to reč sprožili tudi v državnem zboru ter ministra vprašali, če ve kaj o tem, kar se godi na Kranjskem, in kako bi se postavno dale opravičiti nakane ljubljanskih ustavovercev.

Politični pregled.

V Ljubljani 16. novembra.

Avstrijske dežele.

Cesar in cesarica sta se 13. t. m. vrnila s Českega. Cesar so se s cesarjevičem, ki jima je bil šel nekoliko naproti, pripeljali na Dunaj, cesarica pa je šla v Gödöllö.

Državni zbor nadaljuje razpravo o delniški postavi. Predlog poslanca Klebscha o vravnavi vnanjih razmer starokatoličanov se je izročil verskemu odboru.

„N. fr. Presse“ je te dni hudo zdelovala dalmatinskega ces. namestnika Rodiča, češ, da ni pod ministri, ampak nad njimi. „D. Ztg.“ trdi, da prav enaka je tudi z gališkim namestnikom, pa se tolaži s tem, da tudi federalistično ministerstvo bi težko vladalo z namestniki, ki bi bili drugih misli. Prav dobro „Vat.“ pristavlja, da federalistično ministerstvo ne bi bilo primorano takih namestnikov v službi obdržati.

„Slovenske Noviny“ prinašajo razpravo o novem barbarstvu učinjenem **Slovakom**. V osrednjem peštanskem semenišču so namreč zabranili Madjari brez vsega vzroka slovaškim bogoslovcem cerkveno-literarno šolo, ktera je že nekaj let sem blagotvorno delovala. Vstanovljena je bila zato, da bi se slovaški bogoslovci popolnoma izurili v svojem jeziku. Ker pa je preganjanje slovaškega šolstva prišlo v navado, zato je morala tudi ta prav nič nevarna in jako potrebna šola pasti v žrtev okrutnosti madjarski.

Vnanje države.

Iz Francoskega poroča „Moniteur“, da bode ministerstvo še enkrat poskusilo narodno skupščino pripraviti, da bode vravnala sedemletno Mac Mahonovo oblast. Levo središče pa zahteva, da naj se za trdno okliče republika.

Na **Španjskem** je vse pri starem. Karlisti so se umaknili spred Iruna, pa republikancem to malo pomaga in njihove čete so se podale nazaj v Št. Ander, Karlisti pa so zopet zasedli Lastaolo. — Londonski listi poročajo, da se glasoviti Bazaine iz Lizabona poda v Madrid, da bode tam delal za Izabelinega sina. V drugih listih pa je bilo ravno te dni brati, da se je s svojo družino odpeljal v južno Ameriko. — Don Karlosov brat Alfons neki ne pride v Gradec, kjer njegova mati v karmeliškem samostanu živi. Za adjutanta je pri njem baron Pij Lazarini iz Smlednika na Gorenjskem.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 14. nov. („Laib. Schulzeitung“ pa učiteljski zbor.) G. Gariboldova logika v „Schulzeitungi“ št. 20. tako-

le modruje: „Prihodke učiteljske so gledali tako nizko postaviti, kar je bilo mogoče, da bi le vendar vsakemu nekoliko inteligentnemu človeku veselje do učiteljstva v korenini zatrli.“ — Lepo spoznanje! Učeniški poklic tedaj „vsakemu nekoliko inteligentnemu“ učitelju je plača in zopet plača!?

Še bolj zabeljen je pa precej naslednji stavek, namreč: „Izgovarjajo se pri tej varčnosti, da je treba imeti ozir na vbozega kranjskega kmeta, med tem pa mnogi tisuči goldinarjev, ki vsako leto v Rim popotvajo, svetu pričajo, da na Kranjskem po deželi imajo denar celo za zametovanje.“ — G. Gariboldi, vi ste blezo mislili, da ste nekaj silno bistroumnega povedali s tem srovim ploskom po papežu, pa ste jo prav slabo zadeli. Ali ne veste, da s tem mahljejem ste zadeli tistih čez pol milijona katoliških Kranjcev, ki vas redé? Vi imenujete darove za sv. Očeta za metovanje? Ne, ne, gosp. Gariboldi; ni to zametovanje, ni zavržen dar, ki ga kdo dá svojemu najvišjemu duhovnemu očetu v ječi, temuč zavržen je ves denar, kterege s krvavimi žulji plačujejo očetje kakemu prevzetnemu liberalnemu bahaču, ki pa ali učiteljem mladine ali pa mladini sami, posredoma ali neposredoma (n. pr. po kaki „Schulzeitungi“, v zborih itd.) vcepuje sovraštvo do vesoljne cerkve ravno tiste mladine in njenih staršev, bratov, sorodovine ter vsega in celega naroda. Kako očitno vi sami s takim razsajanjem pojasnujete, da šola sama človeka še ne stori ne kršanskega, ne modrega in ne blazega. Gospod G., ako hočete učiti zaničevati papeža, pojdite kam gori med protestante, ali pa doli med turke; porok pa sem vam, da tudi pri teh bode te naleteli značajev, ki imajo blagši občutki do velikega mučenca Pija IX, kakor pa vi.

Možje „Schulzeitungskega“ kopita o vsaki priliki tarnajo, da učitelji — in pa naj boljši učitelji gredo iz dežele, zopet zaradi slabe plače. Tako tudi g. G. (On zahteva za najnižjo stopnjo učitelju po 600 gl., pa „Funktionszulage“ 50 — 200 gl., pa „quartirgeld“ takim, ki v šoli ne stanujejo. Zdi se mu skor sramotno, da bi kak „gebildeter Mann“ sprejel službo podučiteljsko z 280 gl.) Toda dokler bodo le bolj „liberalni“ učitelji sami tožili po odhajočih učiteljih, je ta pritožba sumljiva,

nekdo rekel, da ne smemo v malem popuščati, ker bi nam ta malenkost tudi preko glave prerasti mogla.

Vsako delo, vsaka misel in vsaki čut razvija nam voljo, navado in pamet, pa tudi nehoteč silno odločuje cilj vseh bodočih dejanj našega življenja. Zavoljo tega se more značaj spremeniti, bolji ali slabe postati, dobiti ali pa spet zgubiti nekaj od svoje velikosti.

Tisti mehanički zakon, da je učinek enak nasprotnemu učinku, velja tudi za нравnost. Kdor dobro dela, čuti v sebi moč tega zakona, in enako ga tudi tisti čuti, kdor zlo dela. Ti učinki se morejo po posredovanju in vplivanju izgledov celo tudi na tretjega raztegniti. Človek tvarka okolnosti, a ne tvarjajo one njega, in zna li svojo slobodno voljo porabiti, bode on svoja dela tako vravnal, da bode več dobrega nego zlega storil. „Nobeden mi ne more toliko škoditi“, rekel je sv. Bernard, „kakor sam sebi; s seboj namreč nosim žalost, ki me tare, in ako kaj zares trpim, trpim po svojem zadolženju.“

Plemenit in dober značaj dá se le s trudom zgojiti, in k temu je treba, da vedno na sebe paziš, da samega sebe spoznaš in da se moraš premagati. Morda se ti bode kedaj

spolnilo, morda boš tudi padel, veliko težav in neugodnosti pretrpeti in skušnjav premagati moral, ali če si krepkega duha in hrabrega srca, zmaga je nazadnje vendar tvoja. Že samo prizadetje, da postaneš boljši in da se za ktero stopinjo povzdigneš, bode te ohrabilo in okrepilo. Pa če tudi nisi nazadnje svoje svrhe popolnoma dosegel, vendar si po vsakem vrednem prizadevanju nekoliko bolji postal ter se k svoji svrhi približal.

Vsak izmed nas bi se moral prizadevati, da čedalje več stopinjo značajnosti doseže, in k temu nas ima voditi sijajna luč velikih izgledov, ktere so nam dali po svojem značaju veliki možje; prizadevati si moramo, da bomo ne na blagu, nego na duhu najbogoteji, na dostojnosti in v pravej blaženosti; ne najmočnejši, nego najodkritosrčnejši, najiskrennejši in najpoštenejši.

Značajnega poznamo po njegovem ponašanju, ktero ravna po zdravi načela, prava poštenost in praktična modrost. Najlepši je značaj, ki se v tem pokazuje, da ima na njega vpliv vera, нравnost in razum. Tak značaj se nagne premišljeno na svojo stran, s ktere se ne ogne, dokler mu je za dolžnost več mar, kakor za slovez, in za dobro vest več, kakor

za posvetno hvalo. Tak značaj bode ostal нравno pošten, pa če tudi omrzne, čas in izkušnja mu zopet dá dobro sprevideti in spoznati.

Čeravno ima moč izgledov pri razvijanju značaja velik vpliv, vendar se on najbolj goji in razvija s snago lastnega duha. Ta snaga ga vzdržuje, ona ga stori slobodnega in krepkega; reven je človek, ki se ne more sam nad sebe povzdigniti, pravi nek velik pesnik. A brez neke stanovitno delajoče snage, ktero daje volja, ki je korenina, modrost in deblo značaja, je življenje brez koristi in svrhe, ter je podobno bolj stoječi vodi, kakor li derečemu potoku, ki opravlja razne koristne posle, ter vrti stroje cele svoje okolice.

Če ostane značaj, spodbujen od odločne volje, vedno delaven in tvoreč, in če ga spremlja pri tem še velika in plemenita misel, potem se je človek obrnil na stezo dolžnosti, in sledeč jej približal se bode najzadnej in najvišji svrhi svojega življenja; razvil se mu bode značaj v najkrasnejši obliki in pokazal najvišji ideal močatosti. Dela takšnega človeka potisučerala se bodo v življenju in v delih drugih ljudi, da, še celo njegove besede oživé in postanejo dela.

Nasprotno se pa tudi more zgoditi, da

to je „Cicero pro domo sua“; kadar bode jel narod z dotičnimi možmi tožiti, potlej ima ta tožba kaj veljave. Verjemite pa g. G., da taci učitelji, ki papeža zaničujejo, se boji ves katoliški slovenski narod, in bodite živo prepričani, da povsod so raji brez učitelja, kakor pa da bi imeli tacega, ki se je navzel duha ljubljanske „Schulzeitunge“. Ako ne verjamete, skličite povsod može skupaj in prašajte jih, če res žele učitelja, kateri je nasprotnik sv. cerkve, ktere otroci so vsi srenjčani, vsa naša dežela. Kdo pa bode zapopadel tako brezglavno počenjanje, kakoršno se ravno v tej ljubljanski „Schulzeitungi“ vedno razodeva? Po eni strani iše v zmiraj veči razpor pripraviti kranjske učitelje zoper vero lastnega naroda, po drugi strani pa večno razleganje: plačaj, plačaj, plačaj za ravno tako zoperkatoliško učenitvo, kakoršnega jaz hočem! Ali mislite, da je narod brez uma? V kateri deželi še bi se kdo kaj tacega predrznil zoper versko čutilo vsega naroda! Naj le gredo vsi zoperniki naše sv. cerkve iz dežele, nobena solza ne bode po njih tekla; ostanejo pa naj doma verni naši gosp. učitelji, katerih je gotovo še velika večina, samo da nekteri molče, prepiti in strahovani od „schulzeitungskih“ liberalcev. Svesti smo si, da eden domoljubnih gg. učiteljev bode več dobrega storil za otroke kakor trideset nezadovoljnih plačeguljcev. Taki poštenjaki, katerih poklic ni v soldih, so pa tudi vredni, da se zanje prav dobro poskrbi.

G. meni, le prav veliko in velicij štipendij naj se napravi za pripravnike, pa še pripravniki tečaj z dvema razredoma itd. Se vé, vprašanje „odkod“ govornika nič ne briga. Bode že kmet plačal, saj ima „denara za zametovanje!“ Naj pri tej priliki omenimo, kar se govori o disciplini te naprave. Ob nedeljah se jih prav veliko pogreša pri božji službi; eden učiteljev ima nadzorovati, pa tudi tega ni vselej videti. Kakšno „kulturo“ si bodo prilastili pa z branjem „romanov“, ki se boje precej plazijo po njih žepih, ne mara tudi iz šolske knjižnice, tega nočemo pretresovati. Marsikaj utegnemo še o drugi priliki grajati; veselilo pa nas bode, ako se tudi rečeno ne potrdi.

Gosp. G. posebno to v oči bode, da imajo srenje, to je, krajni šolski sveti besedo pri

nam jak značaj brez poštenja, brez duše in brez srca predstavlja živega vraga. Ideal popolnosti nima bolj nevarnega tekmeča, nego je ideal krute sile, ktere prideni malo oholosti, slavohlepa in sebičnosti, pa imaš pravi ideal vraga. Med ljudmi take baže najdemo najbolj ostre biče in karače sveta, tiste izbrane malovredneže, katerim nezapodajljiva previdnost božja dopušča, da smejo na zemlji vse do mile volje pokončevati in razdevati.

Tak značaj je bil Napoleon I., človek neukrotljive moči, pa brez načel. On je svojega bližnjega prav za nič imel. „Ljudje so prasci, ktere moreš z zlatom napasti“, govoril je večkrat. „Vrzite jim zlata, in vaši so, kakor in kamor vas je volja“.

Ko je Abbé de Pradt, nadškof malinski, leta 1812. odšel na svoje mesto kot poslanec na Poljsko, rekel mu je Napoleon na razhodu: „Gledajte, da se bode pri vas dobro jelo in da mamite žene“. S temi besedami proti slabemu in obnemoglemu šestdesetletnemu starčku je izrekel Napoleon zaničevanje ljudi, brez razlike naroda in spola. Enako okrutno silo brezdušnega značaja je tudi naša slovenska domovina večkrat trpeti morala, ter mora še dandanes pod njo zdihovati. (Dalje nasl.)

volitvi učiteljev; prestavil bi rad to pravico na okrajne šolske vrade in še to mervico samoprave srenjam pograbil, kar je pri šolstvu imajo, ter bi srenje morale z vsako osebo zadovoljne biti, ktero koli bi jim poslali in vsilili. To je prav vgodna voda na liberalni mlin.

Gosp. G. svetuje, da vse šolstvo bode državna zadeva in naj se plačuje iz državnih pomočkov, to je, iz davkov. Menda tako, kakor nekaj pri Špartanih, da potlej ima država sama s šolo in z otroci zapovedovati, otroke tako staršem iz oblasti iztrgati, kakor se n. pr. živini mladiči vzamejo, da se potem po volji z njimi ravna. Gorjé staršem in otrokom, ako bi taki ustavoversko-liberalni sveti obveljali. Ali ti gospodje nič ne pomislijo, da so tudi med njimi držinski očetje? Pri obravnavi zastran nemarne hoje otrok v šolo so v „lehrerkonferenciji“ gg. liberalni učitelji krajne šolske svete, politiške vradnje in duhovstvo dobro okajfali, kakor se je „Schulzeitunga“ pohvalila.

V vprašanji za preljudi schulzwang (posilno šolstvo) nove ére je bilo med drugim nasvetovano, da okrajni svet naj bode od želne šolske vradnje večkrat nadzorovan v tem, če se izvršujejo oglobljenja (kazni) ali ne, ako otroci šolo zanemarjajo? Srenje bodo pač hvaležne za „ljubeznjive“ nasvete. Eden je nasvetoval, da predloge, kako naj se opominjajo in globijo starši, katerih otroci iz šole postajajo, naj daje učitelj, okrajni šolski svet naj pa po storjenem predlogu starše kar precej (sofort) na odgovor pokliče in strahuje. Starše taci otrok, ki po prvem obhajilu šolo zapusté, pa ne znajo brati, pisati, številiti, naj okrajni šolski svet kar precej pokliče, svari, in (poslušajte!) občutljivo kaznuje, če opominjanje ne pomaga! Ne mara kateri „omikanih“ in skrbnih gospodov še nasvetuje staršem aplicirati „schilling“, kakoršni se po „novi omiki“ celo smrkovcem več ne spodobi? Sploh se beseda „bestrafen“ tolikrat ponavlja, da bi kdo utegnil natolcevati, liberalni junaki ljubljanske „Schulzeitunge“ „póce“, „šeškanja“, in kar je enacih „starokopitnih“ šolskih sladkost, želé prenesti v vradnje okrajnih šolskih svetovalstev za ubozega kmeta!

Čudno spoštovanje do naj imenitnijh verskih skrivnost se razodeva v hudovanji, da v prostih dneh otroci k nauku (čujte): „za tako imenovano prvo spoved in obhajilo hitijo iz vsih razdelov v šolo, učenik pa o šolskih dneh mora dostikrat s praznimi klopmi zadovoljin biti.“ Ravno to pa bi moralo „tako imenovanim“ schulzeitungskim gospodom in tudi še komu družemu oči odpreti, da staršem je kaj mar za vero in sv. cerkev, ktero liberaluhi po vsaki ceni išejo občinstvu pristuditi. Kaj pa porečete k nasvetu, da naj bi se keršanski nauk ne smel nikjer posebej učiti, da pa o času za 1. spoved in obhajilo sme tudi učitelj druge učne ure katehetu prepustiti? Ugrabili so otrokom čas za kršanski nauk v šoli ter jim pustili komaj še eno uro v tednu, zdaj pa bi se jim zljubilo tudi še prepovedati, da se otroci ne smejo še posebej v keršanskem nauku podučevati. . . . In take nasvete je boje spremljalo splošno ploskanje! (Kon. prih.)

Iz kranjske okolice. 14. nov. (Ceste. Šola na Viševku.) Ne vemo dobro, ali iz lastnega nagiba, ali vsled dopisa v „Slov.“ št. 130 je minuli četrtek naš okrajni glavar kranjski ogledoval kantonske ceste. Odpeljal se je iz Kranja skoz Šentjur proti Bernikom in od tam skoz Cerklje na Visoko, pred ko ne, ogledovat tamkej trohnele držaje ob cesti in

prazna mesta, kjer celó nobenih držajev ni, če so tudi še tako potrebni. Ali se bo vsled te vožnje kantonskega glavarja pri cestah kaj popravilo in zboljšalo, ne vemo; a trditi smemo, da zdaj, ko je za dober pedanj debel sneg zemljo pokrtil, bo jako težavno, da, celo nemogoče, posipati blatnaste kantonske ceste in napravljati ob veliki cesti od Kranja v Kokro tolikanj potrebnih držajev.

Čujemo, da se je okrajnemu šolskemu svetu v Kranju vendar-le posrečilo, dobiti učitelja za mladež na novo ustanovljeni šoli na Viševku in sicer — nikar se ne smejajte — v osebi nekega starega, že na pol gluhega možiceljna. Šolo obiskovajoči otroci so ga kaj veseli. Pravijo: se smemo razgovarjati v šoli pred- in med naukom, kolikor in kakor le hočemo, učenik nas čisto nič ne slišijo. Ako je temu res tako, kakor otroci doma pripovedujejo, ni li škoda za vsaki belč, ki ga izdava za take šole? Je li to napredek, ali kakor naš deželni šolski nadzornik veli „Aufschwung“, naših ljudskih šol? Toda našim liberalcem je vse dobro, naj bi bil učitelj še slep, po njihovi misli je še zmirom boljši, kakor kak duhovnik. Mi smo le radovedni, kdo bo v tej šoli učil mladino njej tolikanj potrebnega krščanskega nauka, ko so Viševci zdaj brez duhovna. Bi li ne bilo pametnejši bilo, ako bi bili naklonili to službo domačemu duhovniku, ki je o svojem času, dokler je še ondi bival, za njo prosil, kateri bi bil ob enem lahko podučeval mladino v vsih potrebnih rečeh, kakor pa da so ljudje zdaj brez lastnega duhovna, otroci pa primorani obiskovati tako polovičarsko, bi rekel, nič vredno šolo. Ali je to tudi po paragrafih? „Ja wohl, so ist gesetzlich!“ Kali?

Od Drave. 12. novembra. (Kje je iskati vzroka, da toliko duhovnikov prosi za Štremajerjeve groše?) „Največa in skrivnejša uganjka je človek.“ je rekel nekaj nek veleuk, presojevalši delovanje ljudstva in posamnikov. Govoril je živo istino. Ljudje nekaj časa žrtvujejo skoraj vse svoje blage moči v izvrševanje činov, po katerih je njih opazovalec radostno prisiljen spoznati, da one ljudi vodijo močna čista načela — vabijo svete ideje. — Prepričanega se meni, da tvoje oko opazuje neomahljive značaje, „moževe“. Zadovoljno zapreš oko, ter trdno pričakuješ vresničenja blagih idej.

Preteče nekoliko let, mescev ali dnevov, zopet stopiš na oprezo — in o j ti prevare! kje so značaji moževi? Vzameš pa Diogenovo svetilnico v roko hoteč poiskati jih, — a premnoli so. Načela čista in svete ideje srečavaš z blatom okidane, osramotene, izpahnjene, sovražene, preganjane od svojih nekdanjih prijateljev, častivcev. Zakaj? „Človek je največa, najskrivnejša uganjka!“ Ga ni ključa, s katerim si moreš rešiti to uganjko?

Eden edini se mi vsiljuje, a ne vem, ali ga slobodno u vseh slučajih, pri vseh osebah se poslužim. Grda sebičnost nam raztolmači mnogo činov človeških — mnogo prevratov, vseh pa gotovo ne. Vidimo namreč čestokrat, da sprevrženci niso vsikdar koristolovci. Nevednost in slepota? V dobi, o kateri se toliko piše, podučuje, bere, v dobi „omike in razsvetljenosti“, v dobi tolikih bridkih in tolažljivih skušenj, se je nevednost, slepota že davno skrila v deveto deželo!

Kaj tedaj nam pomore do rešitve te uganjke — človeka? Jaz menim, slabovernost. Kterega ne prešinja istinita ljubezen do svete resnice, kdor na podlagi resnice, žive vere ne vravnava svojih dejanj, postane prej ali poznej — omahljiva trstika! Dokazi?

Odpri zgodovino pričevalko resnici, — opazuj sedanje liberalce, veternejake, prebrodi tajne koteke svojega lastnega srca, in dokazov števalo ti naraste legijon. A še enkrat rečem, nevem, ali se slobodno poslužim tega ključa pri vseh osebah, post. pri duhovnikih označevalcih in exoffo po obljubi dvojni — izgledih verskega dejanja, ker tudi med njimi, žalibog, naletiš na nektare, koji so ti v najnovejših urah postali — uganjka?? Iz abstraktnosti hočem prestopiti v konkretnost. Letos je v ptujskem poglavarstvu, ne posebno revnem kraju, za Štremajerjeve „groše“ moledovalo 25 duhovnikov, kakor je slišati. Zvečšino vsem tem petindvadeseterim, izvzemši jednega ali dvojico, „minister“ Štremajer ni bil všeč, obsojevali so njegova dela, njegove postave kot nasprotne katoliškemu duhovništvu, katoliški slovenski mladini katoliškemu slovenskemu narodu, katoliški cerkvi, obsvojevali načela njegova. Britko so tožili nad sadom, kojega so ta načela že obrodila, — da! očitno opozicijo delali proti ministru pri volitvah v različne zastope. Smatrali so to podporo, od ministra vzeto iz cerkvenega verskega zavoda brez dovoljenja cerkvenega poglavarja, kot — krivico; — in sedaj? na kolenih leže, prosijo istega ministra za isto podporo!! — Ali nam niso ti 25 duhovniki velika, skrivna uganjka? S katerim ključem si naj rešimo to uganjko? S sebičnostjo, — nevednostjo — slepoto ali — slabovernostjo???

Domače novice.

Ljubljana, 17. novembra.

(„Tagblatt“ — cerkven list.) Morda bo kdo mislil, da se šalimo ali vsaj ironično govorimo, če o „Tagblattu“, ki se brezverski list imenuje, pravimo, da je cerkven list. Pa se ne šalimo, „Tagblatt“ je res cerkven list, ne sicer katoliške, pač pa luteranske cerkve, to je pokazal že mnogokrat, delajoč reklamo za protestantsko vero in šolo. Med tem, ko povdarja, da morajo biti šole pri nas brezverske (konfessionslos), govori naravnost o protestantski šoli in hvali njene prednosti. In zakaj hvali to šolo? Zato, ker je protestantska, toraj ne brezverska, kakoršne hoče, da bi bile katoliške šole, in zato ker se v njih za protestantizem propaganda dela. Pa tudi vsa naznanila gledé tukajšnje, celjske in tržaške protestantske občine pridejo v „Tagblatt“, ki protestantske cerkvene slovesnosti obširno popisuje, o katoliških pa nikdar besedice ne črhne in se tudi našim listom grozi, če kdaj kaj tacega popisujejo. In tak list, čegar nekdanjemu začasemu vredniku, ki je tudi protestant, je luteranski pastor rekel: Tvoja dolžnost, moj sin je, z vsemi sredstvi v tem listu („Tagblattu“) propagando delati za našo vero — tak list se drzne hudovati se nad slovenskimi listi, če kdaj branijo katoliško vero! Ali ni tak list podoben tistemu škodljivemu, ki je sosedu rekel, da naj spravi mačke iz svoje kleti, ker ni več miši v nji, — pa, koga je ta ubogal, zanesel mu podgane v klet? Tedaj tiho, pobožni luteranski jezuit „Tagblatt.“!

(Narodna tiskarna) bode imela 29. nov. t. l. popoldne ob 4. uri izreden občen zbor. Na dnevnem redu je: 1. Prodaja mariborske tiskarne. 2. Dopolnilna volitev v opravní odbor. 3. Nasvet zavoljo časopisa „Slovenski Narod“. Kdor v občenem zboru hoče glasovati, mora svojo delnico, oziroma začasni list vsaj pet dni pred občenim zborom v društveno bla-

gajnico vložiti. (Gospode, ki so bili pred zadnjim zborom svoje delnice poslali vredništvu „Slovenca“, pa jim delnic še nismo poslali nazaj, prosimo, da naj blagovolijo za prihodnji zbor nam poslati lastnoročno podpisano pooblastilo. Vredništvo.)

(Na Rudolfovi železnici) bi se bila 14. t. m. kmalu velika nesreča zgodila. Ko se je namreč težni vlak pripeljal do kolodvora v Kranjski gori, se je odpelo več vozov, ki so s silno naglostjo drdrali proti Dovjemu nazaj. Tam se je posrečilo čuvajem spraviti jih iz šina ravno predno je vlak pripeljal se na kolodvor, sicer bi se bila utegnila pripetiti strašna nesreča. Škoda je precejšna, vozovi so razbiti in mnogo blaga poškodovanega. Čuvaji na vlaku so brž ko so se vozovi odpeli, doli poskakali in tako ni bilo nobene druge nesreče.

(Včerajšnji somen) je bil slab, ljudi silno malo.

Razne reči.

† Karol Dürnwirt. Že je bilo omenjeno, kako Bog ravno sedaj slovenske škofije obiskuje s tem, da najvrliši duhovni zaporedoma mrjé. Tudi Krška škofija je zgubila svojega blazega Karola Dürnwirta, špirituala, knežje-škof. svetovalca, odbornika pri družbi sv. Mohora itd., ki je umrl od 10. do 11. t. m. ponoči za jetiko, star še le 46 let. Bog mu daj večni mir!

— Imenovanje. Janez vitez Vintschgau je imenovan okrajni glavar na Primorskem.

— Hudodelstva in napadi se čedalje bolj množé ne samo po mestih, ampak tudi po deželi. Te dni je šel neki mož s svojim sinom iz Bukovice proti Škofji loki. Ko prideta v Sotesko, oče nekoliko zastane za sinom, in v tem trenutku skočijo neki vlačugi na-nj, ga pobejejo na tla ter mu vzemó 100 goldinarjev, ki jih je imel pri sebi. Udarec je bil tako hud, da bo težko ozdravel. Par dni potem so napadli ne daleč od kolodvora na Trati nekega človeka ter mu vzeli ves denar. So se žandarjem mar zato plače povikšale, da bi ložej gospode „špiljali“, ne pa da bi ljudi varovali?

— Rogata vest. Doslužnik: „Da, dečko, pri vojaci in posebno v vojski, se mora mnogokrat pod prostim nebom prenočiti.“ Deček: „Ali, ded, če pa dežuje, kaj pa potle delajo vojaci?“ Doslužnik: „I nu, pa kolnejo.“ Pač žalostno, da je res toliko te surovosti!

Eksekutivne dražbe.

18. novemb. 3. Ant. Drglin-ovo iz Laniš (6282 gld.) v Ljubljani. — 3. Ant. Angele-ovo iz Glinj (1225 gld.) v Ložu. — 3. J. Intihar-jevo iz Zevnika (1622 gld.), — 3. Ant. Miklič-ovo iz M. Mlačeva (2076 gld.), obe v Ljubljani. — 3. Mat. Kralič-ovo iz Celin v Krškem. — 2. Jan. Dergač-ovo iz Krvavče gore 1091 gld.) v Metliki. — 1. Mih. Gašperlin-ovo iz Poženika (3637 gld.) v Kranji. — 3. Peter Režek-ovo iz Radoš (722 gld.), — 1. Matija Spreitzer-jevo iz Blatnika obe v Metliki.

19. nov. 2. Ant. Hrovat-ovo iz Kočevja (5350 gl.) v Vel. Laš. — 3. J. Hrast-ovo (2500 gl.) — 3. Fr. Bregar-jevo iz Pregrada (500 gl.), obe v Zatičini. — 2. Jan. Rupar-jevo (2340 gl.) v Vel. Laščah. — 2. And. Luša-vo iz Dolenje vasi (1443 gl.) v Senožečah. — 2. Jož. Skubič-ovo iz Polje (1400 gl.) v Zatičini. — 1. Fr. Sturm-ovo iz Senožeč (1537 gl.) v Senožečah. — 1. Mat. Jurkovič-ovo z Hriba (620 gl.), — 1. Mat. Hünnigmann-ovo iz Star. Loga (720 gl.), obe v Kočevji. — 1. Urban Pfeifer-jevo iz Huj (3552 gl.) v Kranju.

20. nov. 3. J. Sittinger-jevo iz Parj (1100 gl.) v Bistrici. — 3. Ant. Stibil-ovo iz Ustja (650 gl.) v Vipavi. — 3. Mart. Papež-ovo iz Velikih Lipenj (299 gl.) v Senožečah. — 3. Marjete Lavtar-jevo iz Šentvida (435 gl.) v Vipavi. — 2. Marko Krašove-ovo iz Rošalnice (513 gl.) v Metliki. — 2. Jan. Sever-jevo iz Studenca (2173 gl.) v Senožečah. — 2. Mat. Vajuk-ovo iz Radož (1785 gl.) v Metliki. — 1. Jak. Želovin-ovo iz Gorič (150 gl.) v Senožečah. — 1. Kitiaro-ve (5322 gl.) v Litiji. — 1. Jan. Kristanc-ovo iz Moše (2713 gl.) v Kranji. — 1. Anton Žitnik-ovo iz Gradiša v Ljubljani. — 1. Jak. Kaluša-vo iz Senožeč (800 gl.) v Senožečah. — 2. Kat. Jagodnik-ove iz Trnovega, — 3. Mih. Urbančič-ovo iz Bač, obe v Bistrici.

Telegrafske denarne cene

16. novembra.

Papirna renta 70.05. — Srebrna renta 74.55. — 1860letno državno posojilo 109 —. — Bankine akcije 993 —. — Kreditne akcije 236.25. — London 110.30. — Srebro 104.65. — Ces. kr. cekini —. — Napoleon 8.89.

Gabriel Piccoli, lekar „pri angelju“ v Ljubljani, dunajska cesta,

(32—12)

priporoča slav. p. n. občinstvu sledeče uže občno znane zdravniške droge:

Anatherinova ustna voda in zobni prah. Od vsake zobne in ustne bolezni obvaruje vsakdanje rab-

ljenje moje ustne vode in mojega zobnega prahu, kajti ta dva produkta služita osobito za to, da se ojači zobno meso, da se odpravi gobasto zobno meso, da se hrani zdravi duh sape in naravna barva zob, da se zavarujejo pred kostnim jedenjem, pred zobnim kamrom, ki je zobni glazuri tako nevaren. **Cena flaše ustne vode 60 kr., škatlja zobnega prahu 40 kr.**

Izleček iz Chine in Coke. Najboljši dozaj znani železni likér; pospeši cirkulacijo, olajša prebavljivost, in poda različnim organom in členom novo moč in novo življenje. **Cena flaše 80 kr.**

Nezmotljivo sredstvo proti mrzlici, gotovo zdravilo proti vsaki prenehalni bolezni. Vspeh mojega zdravila je pa izkušena istina, in vsak bolnik, ki bo sam na sebi to zdravilo poskusil, se bode vesel prepričal, da je najkrepkejša in najgotovnejše sredstvo zoper mrzlico med vsemi dozaj znanimi. **Flaša velja 80 kr.**

Pravo norveško dorševo jetrno olje, naravnost iz Bergena v Norvegiji naročeno. Posebno se rabi to dorševo olje proti revmatičnim bolečinam, protinu, pred vsem pa proti škrofelnemu protu sušici, kroničnim izpuščajem na koži in nervoznim bolečinam. **Cena originalne flaše 80 kr.**

Pravi Seidlitzev prah, 1 tucat škatlic 7 gold.

Pravo borovniško žganje s soljo, 1 flaša 50 kr, posamne 80 kr.

Pagliano-sirup iz Florence, 1 flaša 1 gold.

Voda lancasterske lilije (Lancaster's Lily-Water.) Ta voda dá koži nenadejano belost in mehkost, jo obvaruje prezgodnjih gub ter naredi, da vido- ma zginejo. Dalje se rabi, da se preženo pege in mozoli, in se ohrani naglo poke, ktere se naredo zaradi suše ali negladka. Z eno besedo, ta voda je pravi zaklad za tonleto, zaradi česar jo po pravici vse dame, kterim je za lepoto mari, visoko cenijo in rabijo. **Cena flaše 1 gold.**

Naročila sunaj Ljubljane na zgoraj imenovane droge, kakor tudi na vsa druga zdravila se, če mogoče, s vračajočo pošto proti postnemu povzetju izvršujejo. Stroške za embalažo in ekspedicijo i. t. d. nagradijo gospodje komitenti.